سردار فتح‌الله جعفری در گفت‌وگو با «جوان» از فعالیت‌های شهید حسن باقری در دفاع‌مقدس می‌گوید

شهید باقری می‌گفت: باید ایمان محوری را جایگزین تجهیزات محوری کنیم

شهید حسن باقری در مناطق عملیاتی

■ احمد محمدتبریزی

شهید حسن باقری را یک نابغه نظامی و یک استراتژیست تمام عیار می‌دانند. نیرویی که در اوج جوانی وارد فضای جنگ می‌شود و استعداد و نبوغش را به رخ فرماندهان می‌کشد. شهید باقری از همان نخستین روزهای اول جنگ، کارهای مهمی را جهت سازماندهی نیروها و انجام کارهای شناسایی انجام می‌دهد. تأثیر شهید باقری در سال‌های اول جنگ به قدری زیاد بود که با حضور و فرماندهی ایشان، رزمندگان به چندین عملیات موفق در سال‌های ۶۰ و ۶۱ دست پیدا می‌کنند. شهیدحسن باقری در جریان عملیات والفجر مقدماتی در فکه به شهادت می‌رسد. به مناسبت سالگرد شهادت‌شان در بهمن ۶۱، با سردار فتح‌الله جعفری گفت‌وگویی انجام دادیم تا ایشان ما را بیشتر در جریان کارها و اقدامات شهید باقری قرار دهند.

■■■

شهید باقری به عنوان خبرنگار وارد جبهه می‌شود. معمولاً این سؤال پیش می‌آید که خبرنگار بودن کجا و فرمانده‌شدن در جنگ کجا. شهید چه مسیری را برای تبدیل شدن به نابغه در جنگ طی کرد؟

شهید حسن باقری از اولین شماره روزنامه جمهوری اسلامی در سال ۱۳۵۸ که مقام معظم رهبری در آن حضور داشتند، کار خبری می‌کرد و در همان زمان، آیت‌الله خامنه‌ای شهید باقری را به اطلاعات سپاه و آقای محسن رضایی معرفی می‌کنند. آقای رضایی نیز از شهید باقری در بخش اطلاعات استفاده می‌کند، اما ایشان کار خبرنگاری را رها نمی‌کند؛ یعنی حسن باقری علاوه بر اینکه در اطلاعات سپاه کار می‌کرد کار حرفه‌ای خبرنگاری هم انجام می‌داد. در سفر دولت موقت به الجزایر در سال ۱۳۵۸، شهید باقری به عنوان خبرنگار حضور پیدا می‌کند و ایشان اولین‌بار مذاکره دولت موقت با امریکایی‌ها را فاش می‌کند. دولت موقت با امریکایی‌ها در الجزایر نشست داشت و شهید باقری این خبر را رسانه‌ای می‌کند. باقری در همان سال سفری به عنوان خبرنگار، ولی در اصل به عنوان اطلاعات سپاه به جنوب لبنان دارد. در فروردین ۱۳۵۷ رژیم‌صهیونیستی جنوب لبنان را اشغال می‌کند و در آنجا می‌ماند. جریان حمله به لبنان در ذهن شهید باقری بوده تا ایشان به عنوان خبرنگار به لبنان می‌رود و یک بررسی دقیق از وضعیت جنوب لبنان انجام می‌دهد. او در آن گزارش می‌گوید هیچ کدام از کشورهای سوریه، لبنان و سازمان‌های آزادی‌بخش توان مقابله با رژیم‌صهیونیستی را ندارند باید ارتش ملی و اسلامی در آنجا شکل بگیرد. پس می‌بینیم شهید باقری یک خبرنگار معمولی نیست که فقط برود گزارشی بگیرد و برگردد.

در شروع دفاع‌مقدس، باید چه نقشی برای شهید باقری قائل باشیم؟

حسن باقری در ۲۰ شهریور ۵۹ به حکم سپاه به ایلام اعزام می‌شود و از شهرهای آنجا گزارشی تهیه می‌کند و به اطلاعات سپاه می‌دهد. از آن روز به بعد شهید باقری دیگر کار خبرنگاری را کنار می‌گذارد و یک نیروی صرف نظامی می‌شود. آن زمان او یک نام مستعار به نام حسن باقری در اطلاعات دارد، یک نام به نام افشردی در روزنامه داشت و گاهی هم مقالاتی برای روزنامه به نام افشار می‌نوشت. شهید باقری از جنوب به خوزستان می‌رود و در حال برآورد وضعیت این شهر بود که جنگ شروع می‌شود. یعنی شهید باقری آخر شهریور و اول مهر ۵۹ در خوزستان حضور داشت. در چنین وضعیتی وقتی وارد جنگ می‌شود اطلاعات عملیات را تشکیل می‌دهد. آقای رضایی به شهید باقری می‌گوید همین‌جا بمان و کار اطلاعاتی بکن. شهید باقری اطلاعات عملیات را با همان نیروهای موجود در خوزستان تشکیل می‌دهد و یک سازمان قوی برای مقابله با دشمن ایجاد می‌کند. حسن باقری به نوعی یک اتاق جنگ درست می‌کند و کارهایی مثل شنود دشمن، تنظیم اسناد، انسجام تیم‌های شناسایی و آماده‌کردن کالک نقشه عملیاتی را در آنجا انجام می‌دهد. به نوعی یک تشکیلات قوی را از همان روزهای اول جنگ آماده می‌کند.

> بعد از شکست ما در هویزه، حسن باقری ابتکار عمل به خرج می‌دهد و به عنوان یک آدم متفکر و مبتکر در تغییر استراتژی جنگ ظاهر می‌شود که آنجا می‌گوید باید ایمان محوری را جایگزین تجهیزات محوری کنیم و سپاه توانایی اداره جنگ را دارد

سردار فتح‌الله جعفری

چنین کارهایی را فقط یک نیروی تشکیلاتی می‌تواند انجام دهد. ما هم کار تخصصی در جنگ می‌کردیم، ولی چند ماه زمان می‌برد تا بفهمیم باید چه کار کنیم، اما حسن باقری ظرف چند روز تمام این کارها را انجام داد. ششم مهر اولین بولتن خبری محرمانه را برای محورها تهیه می‌کند، چون محورها از هم خبر نداشتند با این کار چشم محورها به همدیگر باز می‌شود. حتی خبرها و گزارش‌هایش را هم به تهران می‌دهد، این گزارش‌ها خیلی غنی و قوی است.

پس از همان اولین روزهای جنگ ظهور و بروز جدی شهید باقری را شاهد هستیم؟

کسی که رشته درسی‌اش ریاضی بوده و بعد با تغییر رشته‌اش رتبه ۱۵۰ رشته حقوق دانشگاه تهران می‌شود، باید خیلی استعداد و هوش بالایی داشته باشد. شهید باقری از همان روزهای اول جنگ شروع به شناسایی و تهیه گزارش دقیق از وضعیت جنگ می‌کند و اطلاعات سپاه را سروسامان می‌دهد، طوری که ظرف دو ماه سرآمد اطلاعات جنگ برای ارتش و سپاه می‌شود. به مرور همه در سپاه و ارتش متوجه استعداد و خلاقیت ایشان می‌شوند. بعد از شکست ما در هویزه، حسن باقری ابتکار عمل به خرج می‌دهد و به عنوان یک آدم متفکر و مبتکر در تغییر استراتژی جنگ ظاهر می‌شود که آنجا می‌گوید باید ایمان محوری را جایگزین تجهیزات محوری کنیم و سپاه توانایی اداره جنگ را دارد. از اینجا سپاه را وارد عملیات‌ها محدود می‌کند و کم‌کم به عملیات‌های گسترده می‌رسد، اما از ماه چهارم ورق را به سمت سپاه برمی‌گرداند.

تحولاتی که شهید باقری ارائه می‌کند را باید در چه مواردی بدانیم؟

وقتی ارتش در عملیات هویزه شکست می‌خورد آقای فلاحی می‌گوید، ما دیگر عملیات تهاجمی انجام نمی‌دهیم. پس از آن شهید باقری نامه‌ای به دفتر امام و شورای عالی دفاع می‌نویسد و می‌گوید ارتش در لاک دفاعی فرو رفته و ما باید برای مقابله با دشمن عملیات آفندی داشته باشیم تا ابتکار عمل را در دست بگیریم و با طرح‌هایش ابتکار عمل را هم با عملیات‌های محدود در دست می‌گیرد. از آن به بعد سپاه به طور جدی وارد صحنه جنگ می‌شود و طرح و برنامه آماده می‌کند. در عملیات الله‌اکبر مجموعه سازمان و ساختار سپاه را به نحوی می‌چینند که به عنوان یکی از رده‌های مهم جنگ مطرح می‌شود. شهید باقری این کار را در زمان بنی‌صدر انجام می‌دهد که سختی‌های خودش را داشت.

پس باید گفت عملیات‌های موفق ما که از مهر ۶۰ شروع می‌شود و به عملیات بیت‌المقدس در ۶۱ می‌رسد، ثمره فعالیت‌ها و ایده‌های شهید باقری است؟

اگر دفترچه‌های شهید باقری را نگاه کنید، می‌بینید ایشان در آنجا می‌نویسد ابتدا هدفمان عملیات‌های محدود است تا بعد به عملیات‌های گسترده برسیم. اولین عملیات گسترده ما عملیات شکست حصر آبادان است که کاملاً حساب شده و دقیق ایده‌هایش را پیاده می‌کند.

> خلأیی که پس از شهادت حسن باقری به وجود آمد هیچ وقت پر نشد. الان زندگی شهید باقری در دانشگاه امام‌حسین(ع) تدریس می‌شود و این یعنی این انسان چقدر حرف برای گفتن دارد

با توجه به دامنه فعالیت‌های شهید باقری در زمان انجام عملیات‌ها چه سهمی را باید برای شهید باقری در نظر بگیریم؟

در عملیات‌های بزرگ‌تر هم، اتکای سپاه به اطلاعات شهید باقری است. وقتی حسن باقری در عملیات فتح‌المبین فرمانده قرارگاه نصر می‌شود باز قرارگاه به اطلاعات ایشان متکی است. در قرارگاه کربلا هم وضعیت همین‌گونه است. طراحی و انجام یک عملیات یکی از اصلی‌ترین پایه‌هایش اطلاعات و شناسایی است که حسن باقری این کار را به بهترین شکل انجام می‌دهد. شهیدحسن باقری اطلاعات اصلی را به قرارگاه می‌آورد و خلاقیت زیادی را نشان می‌دهد.

کشف استعدادهایی مثل شهید طهرانی‌مقدم یکی از ویژگی‌های شهید باقری است. شهید باقری چگونه به این کشف در آدم‌ها می‌رسید؟

شهیدحسن طهرانی‌مقدم قبل از عملیات طریق‌القدس در گلف حضور داشت. نمی‌دانم او حسن باقری را از کجا می‌شناخت. وقتی همدیگر را دیدند، شهید باقری گفت بیا با من برویم و بعد مسئولیت ادوات را به شهید طهرانی‌مقدم داد. بعد از اینکه فتح‌المبین انجام شد و توپخانه دشمن را گرفتیم، ایشان اولین کاری که کرد طهرانی‌مقدم را برای تشکیل توپخانه سپاه انتخاب کرد. این کار مهمی بود. حتی ایشان نامه زد و به شهید طهرانی‌مقدم گفت برو توپ‌ها را جمع کن و ما هم که یکسری توپ غنیمتی گرفته بودیم که به ایشان دادیم. من زرهی سپاه را با دستور شهید باقری تشکیل دادم. حسن باقری نیروها را شناسایی می‌کرد، به افراد مسئولیت می‌داد، یگان‌های تخصصی را سازماندهی می‌کرد و پای کارهایشان هم می‌ایستاد. استعداد افراد را به خوبی شناسایی می‌کرد. سریع می‌فهمید این آدم چقدر توانایی دارد و به درد چه کاری می‌خورد.

تأثیرات اقدامات شهید باقری بعد از شهادتش چه بود؟

خلأیی که پس از شهادت حسن باقری به وجود آمد هیچ وقت پر نشد. الان زندگی شهید باقری در دانشگاه امام‌حسین(ع) تدریس می‌شود و این یعنی این انسان چقدر حرف برای گفتن دارد. حسن باقری شهریور ۱۳۶۱ فرمانده قرارگاه کربلا می‌شود و معاون اطلاعات قرارگاه خاتم هم است. عملیات محرم را در این جایگاه انجام دادند. در مرحله سوم علمیات محرم به ما گفتند باید به تهران برویم. وقتی داخل هواپیما نشسته بودیم، ایشان گفت می‌دانید برای چه کاری به تهران می‌رویم؟ ما اظهار بی‌اطلاعی کردیم. گفت با آقای رفیق‌دوست و صیادشیرازی صحبت کرده‌ام که هزار نفربر ارتش که از شوروی وارد شده را باید در صنایع سنگین بازسازی کنیم. با این برنامه‌ها آینده‌نگری و تفکر ایشان را می‌توانید، بفهمید. شهید باقری در جلسه شورای عالی سپاه شرکت می‌کند و می‌گوید اگر جنگ با این روند پیش برود، از صدام شکست خواهیم خورد. گفتند عراق خودش را برای جنگ طولانی آماده کرده و ما هم باید خودمان را برای مقابله با دشمن آماده کنیم. آینده‌نگری‌های شهید باقری باعث پیشرفت‌های زیادی در جبهه شد و خیلی از اتفاقات از برکت وجود ایشان در جبهه‌ها رخ داد.

گفت‌وگو

خاطره‌ای از جبهه مقاومت اسلامی در گفت‌وگوی «جوان» با یک رزمنده مدافع حرم

معاویه‌های زمان به کودکان سوری دفتر نقاشی هدیه می‌دادند!

■ علیرضا محمدی

اگرچه در جبهه مقاومت اسلامی رزمندگانی با ملیت‌های مختلف حضور داشتند، در طرف مقابل نیز جبهه‌ای از استکبار جهانی تشکیل شده بود که تروریست‌های محور عبری- عربی- غربی در آن فعالیت می‌کردند و دست به جنایات مختلف می‌زدند. خاطره‌ای که پیش‌رو دارید به نقل از محمود محمودی از رزمندگان مدافع حرم است که درخصوص اقلام اهدایی برخی از کشورهای مرتجع منطقه به کودکان سوری بیان کرده است.

■ **شهرک حمره**

شهرکی بود در مقابل خانطومان به نام حمره که بچه‌های ما آنجا را از دست دشمن آزاد کرده بودند. حمره در کنار شهرک خلسه قرار داشت. به اتفاق برادر خیبری داخل شهرک رفتیم تا اطلاعاتی کسب کنیم و بدانیم وضعیت چطور است و آخرین حد ما و دشمن کجاست.

در مسیر که می‌رفتیم، متوجه شدیم دشمن جاهایی را که معابر عمده وصولی ما بود را مشخص و تعداد زیادی موشک به این معابر وصولی شلیک کرده است. این موضوع را هم از حجم ویرانی‌ها و هم از سیم‌هایی متوجه شدیم که روی زمین افتاده بودند.

■ **سیم‌های هدایت**

این سیم‌ها مربوط به موشک‌های هدایت شونده ضد زره می‌شدند. مثل موشک‌انداز مالیوتکا که از دهه‌های قبل توسط سیم هدایت می‌شدند، اما موشک‌هایی که اینجا مورد استفاده توریست‌ها قرار داشتند، نمونه‌های به روزتر و پیشرفته‌تر این موشک‌ها بودند. تروریست‌ها هم از این موشک‌های سیمی استفاده می‌کردند و هم از موشک‌هایی که توسط لیزر هدایت می‌شدند. سیم‌ها را که دیدم، آقای خیبری گفت اینها را عربستان، امارت و کشورهایی از این دست هزینه‌شان را پرداخت کرده‌اند. من هم که دقت کردم دیدم این موشک‌ها بی‌حساب و کتاب به سمت ما پرتاب نشده‌اند، بلکه یک فکری پشت آنها بوده و از نقاطی که این موشک‌ها هدف قرار داده بودند، کاملاً مشخص بود مستشارهای جنگ‌دیده و کاربلدی در جبهه مقابل حضور دارند. می‌شد حدس زد که این مستشارها از همان غربی‌های به ظاهر مخالف داعش بودند که پشت پرده داعش را به وجود آورده‌اند و حالا از دست پرورده خودشان حمایت می‌کنند. وگرنه این طرز شناسایی معابر وصولی و هدف قرار دادن نقاط استراتژیک، کار یک عده جوان به اصطلاح جهادی و خودجوش نبود.

■ **دفتر نقاشی**

به هرحال وقتی از بحث موشک‌ها فارغ شدیم، به مدرسه‌ای رفتیم که در منطقه قرار داشت. این مدرسه به تازگی تخلیه شده بود و هنوز کتاب و دفتر دانش‌آموزان در سطح مدرسه پخش و پلا افتاده بود. من دیدم آنجا دفترهایی وجود دارد که گویا اهدایی از طرف شاه عربستان است. خب ذهنیت کودکان بسیار زلال و شفاف است. مثل آب می‌ماند که باید بدانیم در کدام ظرف می‌ریزد تا شکل همان ظرف را بگیرد. بچه‌های مدرسه در دفترهای‌شان نقاشی‌هایی کشیده بودند. من هم همینطور که برگه‌ها را ورق می‌زدم، به انتهای دفتر رسیدم. پشت جلد یک آرم بزرگ از پادشاهی عربستان وجود داشت که زیرش نوشته بود: «اهدایی خادم حرمین شریفین به کودکان کشور سوریه...»

دفتر را به آقای خیبری نشان دادم و گفتم: «از آن سیم‌های موشک‌های ضدزره گرفته تا این دفاتر نقاشی همگی اهدایی افرادی است که می‌خواهند روی ذهنیت این مردم تأثیر بگذارند. آدم یاد حربه معاویه می‌افتد که بره‌هایی را به بچه‌ها می‌داد و می‌گفت اینها هدیه از طرف معاویه است. وقتی کودک با بره انس می‌گرفت، نفراتی می‌فرستاد تا گوسفند را از کودک بگیرد و بگویند که علی‌بن‌ابیطالب این گوسفند را از تو به زور گرفته است. این دفترهای رنگارنگ نقاشی همان بره‌های معاویه زمان است.»

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۶۶۸۹

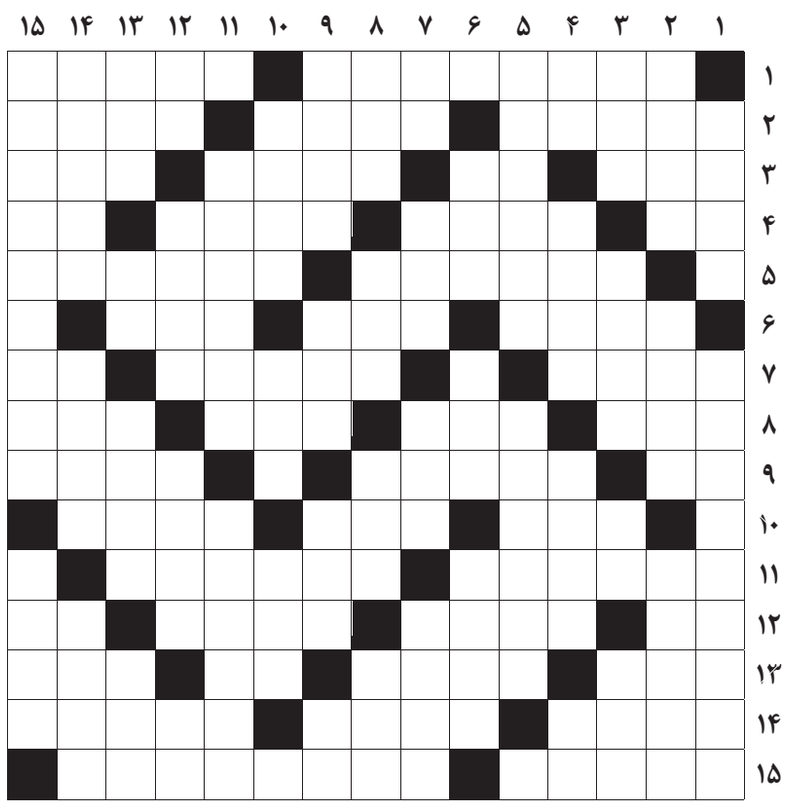

از راست به چپ

■ ۱- نام و کنیه ایشان هم‌نام پیامبر خدا (ص) است- جست‌وجو کننده ■ ۲- از انبیای بنی اسرائیل که نامش دو بار در قرآن آمده است- همان سانتیمتر مکعب است- یار همایون ■ ۳- از ارکان نماز- برگ برنده- ادغام کردن چند منبع تصویری یا صوتی یا هر دو بر روی یک نوار - زندگی و حیات ■ ۴- مشت ناتمام- میوه تازه به بازار آمده- بالش- علامت مفعول ■ ۵- قیمتی- جابه‌جایی؛ تغییر مکان ■ ۶- نمودار - نام سومین لفظ حروف ابجد- صومعه ■ ۷- نوعی شیوه پاسکاری در فوتبال- بهترین نوع چای- دانه خوشبو ■ ۸- از القاب پیامبر اسلام به معنی درس‌نخوانده- از اعیاد مسیحیان- قیم- وسیله خاراندن پشت ستور ■ ۹- زیر پامانده- ایالتی در هند و پاکستان- از مواد افیونی ■ ۱۰- منصب و مقام- نوعی پوشاک بدون آستین- گویند سلامتی می‌آورد ■ ۱۱- از ایالت‌های امریکا- مسجدی منسوب به امام زمان (عج) ■ ۱۲- حرف پیروزی- داستان کوتاه- بالاترین رنگ- یازده ■ ۱۳- نصیحت- شهر زادگاه خواجه عبدالله انصاری- دهان- کوچک‌ترین واحد هر عنصر ■ ۱۴- تیم فوتبالی در فرانسه- رنگی از خانواده رنگ سفید- چشمه ■ ۱۵- شیرابه گیاهان- کنایه از فریب در معامله

از بالا به پایین

■ ۱- بیماری کمخونی- شانه و گردن ورزیده ■ ۲- کشتی با کمربند- نوعی کفش ساق بلند- سرزمین خونبار کربلا ■ ۳- از نمازهای واجب- نوعی ماسه- واحد بازی تنیس- واحد شمارش کله‌پاچه ■ ۴- یک و یک- از نخست‌وزیران هند- ضرورت ورزش تیراندازی- حرف پوست کنده ■ ۵- برابری- نام قدیم ایلام ■ ۶- ظرف خرید خانوار- نام قدیم سوریه- تهاجم ■ ۷- فلز سرچشمه- شادمانی- مذهب- سزاوار ■ ۸- مرد بی زن- خرما- پیش درآمد گنج- دیوار بلند ■ ۹- باد خنک- ناگهان خودمانی- عضو بی حس- پهلوان ■ ۱۰- یگانه- نوعی آچار- مپایتخت اوکراین ■ ۱۱- به سر در آمدگی- نوعی کاشی ■ ۱۲- انتها- آینده- پوشاک سر- جنس به ظاهر قوی ■ ۱۳- عملی در ریاضی- تو رفتگی ظرف بر اثر ضربه- معجزه جاوید پیامبر- مقابل ازل ■ ۱۴- شهر محل شهادت امام حسن عسکری(ع)- امام صادق(ع) به دستور وی و از سوی ابراهیم بن ولید بن عبدالملک در مدینه به شهادت رسید - جزیره مرجانی ■ ۱۵- اثر خواجه نظام‌الملک، نیرومندترین وزیر دوره سلجوقی- بزرگ ترین مسجد شهر

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

	۴	۸					۳	
			۵	۲	۶			
							۲	۷
۹	۲	۵						
		۱					۷	۴
			۹	۶	۳			
							۴	۱
				۳	۷			
	۸	۲			۱			

جدول کلمات متقاطع
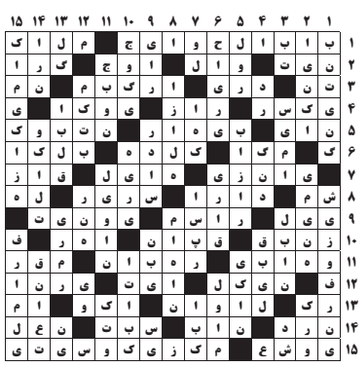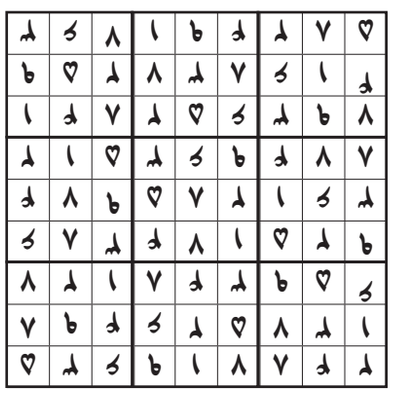
پاسخ جدول شماره ۶۶۸۸